

Посебно задоволство осеќам ако со овие редови допринесам во изготвувањето на Монографијата за Наум Веслиевски-Овчарот.

Нека не ми биде забележано ако накратко и воопштено изнесам некои особености за родното место село Златари.

Селото Златари поради својата географска и економска положба, лоцирано североисточно од Ресен на околу 5 км., сместено во преградките на Бигла планина низ историјата го прателе бурни настани. Не постојат историски податоци за постанокот на селото, но се смета дека е стара населба. Дел од патот "Виа игнација" што се издвојувал од под селото Лева Река а се протегал покрај црквата на с. Кривени, поминува низ с. Златари и преку огранците на Бигла на превојот "Гавато" се сјувал ^{со} потезот Ресен-Битола. На овој дел меѓу селата Кривени и Златари во месноста "Оцеј куќи" постоела населба во која според расказувачката на старите се одвивало во одделни денови трговија на стоки. Пред Втората светска војна на ова место при обработката на земјата лугето наоѓаа керамички остатоци (купови, грнци, и други предмети).

.... Постојат исказувања дека некогаш селото било лоцирано во месноста "Слатино" а жителите потекнувале од с. Слатино, Охридско, кои како стојачари се населиле на овој дел на Преспа, а како резултат на теророт на Турците се преселиле северно на падините под Бигла односно на сегашната локација на селото. Според други преданија еден дел од жителите бил доселен од с. Боишта и од други места воглавно од северните краишта.

.... Не е познато на која основа е дадено името на селото. На горниот тек на реката "Станчеица", "Синедол" постојат во стените сјајно изразени златно-сребренести зрнца, кои и сега децата и други љубопитни граѓани ги наблудуваат. Покрај тоа во месноста "Чукана" лугето наоѓаа необични камења. Од таму е создадена претпоставката за називот на селото Златари.

Во црквата на гробиштата, вграден е камен со врежан датум од XII век, на неа се вршени поправки и доградби но никој од старите што ги познавामе и паметевме не можеше да потврди кога е изградена.

Црквата во селото е изградена во 18 век. ^{НАА} Во влезната врата постои фреска "Св. Георгија" а под фреската внесени се на старо словенски јазик (писмо) имињата на водечките личности и лугето што учествувале во градбата на црквата. Од западната страна на црквата беше изграден додатен дел кој служел за религиозни обреди (раздавања, заеднички гозби за одделни празници, собири) а покасно кон крајот на Турското владение и непосредно по создавањето на Кралството Југосла-

ја се користеше за училиште, додека по ослободувањето просторно била сместена селската продавница на прехранбени артикли и други производи.

Против османлиската тиранија, населението водело непрекината борба. А за време на Илинденската епопеја активно и организирано се вклучило во борбата на македонскиот народ за ослободување. Формирале месна чета во состав од 30 востаници под команда на Ѓорѓи Павлов Соколовски "Чаушот", која оперирала во реонот на селото а соопштествувала и со четите на околните села. Златари во Илинденското востание претставувало мошне значајна база преку која се одвивале врските за заедничките војнодејствена населението на Преспа, покасно до селото Смилево, Демир Хисар и Крушево. Според спомените на Славејко Арсов од 10-12 декември 1902 година во селото се собрале 80-90 востаници од горните села на Преспа, за помош на Јордан "Пиперката", кој бил опколен од турскиот аскер во село Брезово-Демир Хисарско. Но кога пристигнале во с. Смилево биле известени дека Јордан успеал да се пробие низ блокадата. Во периодот 1902-1903 година Арсов и други организатори на востанието на повеќе наврати претстојувале повеќе денови во селото.

.... Четата на с. Златари во деновите на востанието вршела активни борбени дејства. Убиле двајца озлогласени османлии и ги запалила житата во месноста "Порој" во сопствеништво на беговите. Поради кое, како и поради другите воени активности на 16 август, Турска војска го блокирала селото и го запалила, воено блокиран е и врвот на Бигла од Гавато до Буково. Во ова време Арсов со 60 востаници се наоѓал во реонот на с. Златари. Отпор и одбрана на селото не обезбедиле поради движењето на голем број турски војски и опасноста од колеж на населението кое било евакуирано во месноста "Пејков дол" и "Јасиче". Во селото, односно во градината во "Горно кладенче" останал само Пенчо Недановски, 110 годишен старец, кого Турците на зверски начин го убиле

На 24.07.1903 год. турскиот башибозук преку шумата "Глаиште и Осоинче" се упатил по нивите каде селаните врзуване снопови жито, ги собрале сите мажи и младинци и врзани ги одвеле во една јама над ливадите во месноста "Мекелија" и на зверски начин со бајанетите од пушките се убени:

1. Гоше Стојанов Мирчевски,
2. Стојан Мирчев Андоновски,
3. Трајко Поповски,
4. Јонче Мицев
5. Наум Ристанчевски,
6. Ѓорѓи Терзиевски,
7. Ташко Тутковски,
8. Стево Гајтановски,

10. Ицо Стевов Недановски,

11. Стево Трајчев Пупалевски.

Меѓу убиените тешко ранет со 12 убоди во пределот на вратот успеал ноќта да се извлечи Андрија Гајтановски, кој како жив сведок на злочинот ја дочека слободата на Македонија. Раскажуваше Андреја и за другите селани што тој ден ја избегнале трагедијата: "Во тој кобен ден многумина од селаните што врзувале снопје жито, кога ги забележале Османлиите успеале да се сокријат во шумата, настрадале само оние што биле на домет на пушките. Од како ги заробиле почнале да ги водат по ливадите спрема селото Јанковец, дугето што го гледале призорот мислеле дека ги водат во гр. Ресен на сослушување. Четата на Ѓорѓи Чаушо која во тој момент се наоѓала во месноста "Оцеј куќи", била на исто мислење и не превзела ништо за ослободување на дугето. Кога пристигнал во месноста "Мекелија" се упатиле во јамата на "Осој", бујно обраснато со леска. Квечерината му ги врзале рацете и устите и со ножевите на пушките ги убиле. Телата на убиените, селаните ги погребале во заедничка гробница на селските гробишта. Непосредно до нив погребани се остатоците на двајца српски војници загинали во Балканските војни во пределот на месноста "Голем камен".

По востанието 1903 година, настануваат позасилени миграции на машката работна сила во главно во Истанбул (Турција) и Румунија, а поради рапидното опаѓање на и така лошата материјална положба на домаќинствата. Посебно тешка била положбата во Балканските и пред и по Првата светска војна. По конституирањето на стара Југославија како резултат на безочната експлоатација од страна на владеечката класа, високите административни давачки, денационализаторската политика и политичкиот терор, миграцијата во странство завзема широки размери и тоа во прекуокенските земји: САД, Канада и земјите во Јужна Америка.

До Втората светска војна селото го сочинувале околу 70 домаќинства. Основен економски извор за егзистенција на населението претставувало земјоделството, односно ратарството и сточарството. Меѓутоа поради екстензивниот и природен карактер на производство, тоа не ги обезбедувало ни основните потреби на домаќинствата. Отаму ориентацијата на дрварење, преку кое доаѓаа до какви такви приходи-средства за отанок. Ова особеност е карактеристична за поголем дел од селата во Преспа, со таа разлика што до парични средства населението доаѓало од други извори, улов на риба, производство на вар и слично. Ваквата состојба имаше своевидно влијание на развојот на градот и обратно. И во градот преовладуваше земјоделството. Занаетчиството иако покажуваше релативен развој (пораст на занаетчиите), беше исклучиво ориентирано на усл

жните дејности и претставуваше приоритетна гранка поради меѓусебна та конкуренција и слабата материјална моќ на населението. Трговијата ја пратат слични карактеристики, разликата е во тоа што беше концентрирана во помал број домаќинства. Поради овие дејности и едниите и другите биле ориентирани кон земјоделството односно овоштарството и лозарството. Не постоеше ниту еден индустриски капацитет со исклучок на еднаполска тулана со крајно примитивни средства за производство на тули и керамида. Од занаетите најзастапени биле: ковачкиот, грнчарскиот, чевларскиот, шивачкиот, столарскиот и налбатството. Ваквиот развој на градот го условувал развојот на земјоделството и селото воопшто.

Од податоците прибрани преку анкетирани лица за структурата на населението во селото произлегува: од вкупниот број на домаќинства во селото околу 52 членови постојано се наогале на привремена работа во прекуокеанските земји: САД, Канада и земјите на Јужна Америка, или од 1-3 члена од секое домаќинство. Забележани се само 5 домаќинства од кои немало печалбари. Меѓутоа кај поедини домаќинства сета машка работна способна сила се наогала на печалба, еден број од околу 12 лица на полно се иселиле од селото. Што значи ситот потенцијал на машката работна сила се наогал надвор од родното место. Жените и децата и старците биле основен фактор во развивањето на земјоделството и одржувањето на домаќинствата. Меѓутоа печалбарството и покрај сите негативности што ги имаше, предизвика и позитивни промени во подобрувањето на економската основа на домаќинствата, начинот на работа и живеење, исто и во идеите и политичките сваквања и определби на луѓето. Паричните средства заштедени од печалбарството користени се за проширување на земјоделскиот имот во рамничарскиот дел од полето према Ресен, за изградба на нови станова, проширувањето на сточниот фонд, ориентација кон овоштарството како стоково производство и др. Меѓутоа и понатаму животот се одвиваше во вонредно тешки услови поради екстензивниот карактер на земјоделството, слабиот пазар, ниски цени на производите и презадолженоста со давачки експлоататорскиот режим.

Влијанието на КП во село Златари непосредно започнува од 1934 година со враќањето на Канада на Киме Нечовски и покасно 1935-36 година на Софре Пупалевски од САД и Лазе Денчов Нелковски кои биле зачленети и учествувале во активностите на тамошните Комунистички партии (Балкански огранок) и работничкото движење.

Во вакви општествено и политички и економски услови се роди, растеше и развиваше храбриот и бестрашен партизан и генијален војсководител Науме Веслиевски-Овчарот, потомок на Геро војводата од с.Кривени војвода од Илинденската епопеја (опејан во песната "Ајде бре Геро Војвода, фрли ја теслим пушката, јас тебе теслим пушката, ти мене теслим главата").

Со Науме Веслиевски другарувајќи од почетните училишни денови кога се запишав и поаѓав на Граѓанската школа во Ресен а покасно и на шивачкиот занавт. Често доаѓаше во нашиот дом. Најголем интерес пројавуваше за историјата на сабраниот, средниот и новиот век и посебно за географијата. Мојам слободно да речам дека ги познаваше овие предмети повеќе од секој средношколец. Беше внимателен секогаш ведро расположен, не навлегуваше во реплики, можеби поради тие особини беше омилен меѓу другарите. Неговото присуство било во која средина создаваше пријатна атмосфера.

Покасно во 16-17 годишна возраст пројави вонреден интерес за дневниот печат "Политика", "Време", позајмувајќи ги листовите од неколкумина претплатници, зошто неговата материјална положба беше исклучително тешка и не му овозможуваше набавка на наведените списанија.

Со конституирањето на КП во село Златари 1939 исе произразениот фашистички реваншизам, во селото се водеше интензивна полемика марксизмот, ленинизмот, успехот на Октомвриската револуција во Русија и др. Науме живо учествуваше со неговиот реализам и сугестивност, неможеше а да не биде забележан како човек иако млад со вродени политички сводства.

Не случајно Наум Шишко кој во селото се претставуваше како националист, за време на бивша Југославија одлежал 5 години затвор како началник на ВМРО за Преспа, посветуваше големо внимание да го придобие Науме Веслиевски и да го ангажира за ова цел во активностите на младите.

По априлската војна и окупацијата од фашистичка Германија од напуштениот фронт нагавато Науме и Јоне Пупалебски собраа повеќе пушки и еден пушкотралез. Познато е дека Одредот "Даме Груев" расплагаше со пушкотралез но не сум сигурен дали беше овој или не кој друг донесен од Битолските партизани. Во овој период КП во селото бројно многу се зголеми иако Бугарските власти преку кметовите и другите пробугарски ориентирани елементи вршеа напори за влијание врз младината. На Бугарските окупатори Науме гледаше со омраза, често

6.
 зборуваше дека една окупација е заменета со друга, а ниту пошоа и дека без вооружена борба нема слобода за нашиот македонски народ. Меѓутоа, познат е ставот на КП на Македонија во тие услови, а во келиите на КП постоеше дезинформираност и исчекување. Кметот Наум Шишко развиваше секојдневна пропаганда за придобивање на младината. Очите му беа посебно свртени кон неколку младинци посебно кон Науме со кого често водеше полемика.

Една вечер, како и често пати Наумедојде кај нас. Татко ми Киме Нечовски, член на КП од 1934 година, односно 1939 година кога се конституира келијата на КП во селото, поведе отворен разговор за тоа кој е кметот Наум Шишков, неговите идеи, стремежи и слично. Шишко во Америка бил анархист, покасно националист а сега ревносен фашист кој се стреми да ја придобие младината и ја ангажира во платените пробугарски и Бугарски фашистички организации кои во селото непостоеја.

Во селото постои и дејствува КП, која се стреми и бори за социјализам, еднаквост и рамноправност. Во свој период по нападот и окупацијата од Бугарските фашисти на Југославија, покасно по нападот на фашистичка Германија на СССР во селото се водеа секојдневни дискусии, расправи и реплики меѓу Шишко и членовите на КП за воено политичката ситуација. Науме покажуваше вооружен интерес и активно учествуваше во дискусиите. Постоњето на КП во селото го изненади и воодушеви, беше поврзан со Мите Гајтан, секретар на КП во селото, и стана кандидат на КП. Користеше партиска литература, билтени, ветоци и др. Меѓутоа поради регрутацијата за Бугарската армија а како последица на сеуште нерасчистениот однос и став на КП за начинот на вооружената борба против окупаторите, формално не се водеше како кандидат на КП.

Првото отсуство од Бугарската армија Науме и Крсте Соколовско го остварија ми се чини кон крајот на 1941 година. Тие пројавуваа желба да останат во илегалство, но поради зимата и поради сеуште незаземаениот став за формирање на партизански одредеи се вратија во Армијата. Кон крајот на декември 1941 година во селото Златари доаѓа народниот херој Мирче Ацев, член на ЦК КПМ, одржа состанок со келијата на КП во куќата на Вангел Пупалевски, на кој меѓу другото се завзеде решителен став за вооружена борба против окупаторот. Второто отсуство на Науме и Крсте од Бугарската армија ~~и~~ ~~и~~ ~~и~~ беше во почетокот на април 1942 година, тие денови беа уапсени од Бугарската полиција Мите Богоевски и Илија Спиrowsки. Се сеќавам еднавечер ме повика Мите Гајтан, секретар на Првата келија на КП ме запозна со случајот и нареди квестрината околу 20 часот да се собери Скоевската група под тремот на црквата. Гајтан дојде заедно со Науме Веслиевски да ја објасни целта на состанокот со следните зборови:" Информиран сум дека утре рано Митета

Богоевски и Илија Спировски, полицијата ќе ги спроведува до Битола, во спроводот ќе учествуваат 6 полицијаци и ќе треба да обезбедиме погодна заседа кај Гаватските ливади и ги ослободите кој не сака да учествува во акцијата да се изјасни овде"-сите се сложивме и се закажа да се состаниме опремени со волнени алишта и оружје во 01 часот по полноќ. Науме дојде облечен во војничка униформа без шинел со вкрстени фишеклии на рамена-вооружен, стоеше ведро расположен и кај сите нас создаде влијание на обестрашеност и сигурност во спроведувањето на акцијата. Нас ни беше речено од Митета Гајтан бидејќи немам војничко искуство, Науме да ја води акцијата. Меѓутоа откако се собравме Мите Гајтан ни рече дека акцијата се одлага.

Во второто отсуство Науме и Крсте нешто покасно и Мите Трајчевски решително одбија да се вратат во Бугарската армија. 00 на КП во селото ги прифати и преку келијата на КП на с. Сопотско префрлени се како што е познато во ⁴¹ илегалство на територијата на Преспа под Италијанска окупација.

xxxxxxx Како што стои во првите верзии на Хронологијата за настаните од НОБ во Преспа. Одлука за формирање на партизански одред е донесена од Јосиф Јосифовски "Свештарот" и Боце Љамбеvски во реонот меѓу Царев Двор и Козјак. Преспанските илегалци доаѓаат прво во Сопотската корија а потоа се стационираат во "Синедолско кладенче" каде што пристигнуваа групи од битолските партизани.

Пренесувајќи се во тој период човек неможе а да не си постави прашање: Кои услови диктирале во определбата на локацијата за формирањето на Одредот "Даме Груев", сигурно е дека "Свештарот" а можеби и други фактори и не е случајно што ја избрале планината Бигла иако нема широк простор за борбена активност и маневрирање на партизанските формации. Историчарите имаат веројатно пореална прикатава но според мене покрај другите фактори како што се : приклучувањето на Битолските партизани, развиените партиски и скоевски организации, битно влијание имеле Златарските илегалци кои како и Славе Илиевски од с. Кривени целосно ја познавале Бигла и нејзините особености.

Длабоко сум уверен дека Науме, со неговите револуционерни особини како по традиција на неговиот легендарен дедо - Геро Војводата во Илинденска епопеја не остана незабележен уште од првите денови од формирањето на Одредот.

Ако се фрли бегол поглед на локалитетот ^F на Одредот и успешноста во борбените акции на Смилево и нападот на полициската станица во Кажани и по двете борбени акции на Одредот "Даме Груев", Бугарските окупациони власти организираа потера со гарнизоните од војска и полиција од Битола.

по строт Бигла-Ожрид напозезот "Прентов мост" Ресен и партизонот од Ресен, Ресен-Златари- Бигла и ливадите Јанковец-Златари, додека Одредот се засолна во Чешино над нивчето ^{п.у.и.с.в.с} Танезе и Осоинче на 1 км. од с. Златари така одредена ~~жи~~ локација што никој не можеше да претпостави дека Одредот би можел да се засолни на овие места. При ова се земени во предвид сите фактори: близината на селото, водата, шумата и сл. Во двата налети на Бугарската војска и полиција партизанскиот одред беше сочуван, нема да погрешам ако потврдам дека најголема задлуга имаат златарските партизани, посебно Науме Веслиевски "Овчарот", на неговиот изострен и генилен осет за партизанска борба. Во овие тешки моменти за опстанок и развој на борбената активност на Одредот, посебна и пожртвувана активност на Одредот, посебна и пожртвувана надејност покажаа организациите на КП и СКОЈ од с. Златари, Сопотско и Болно. Блокадата на с. Златари и планината Бигла непретставуваше никаква пречка за отпор и обезбедување со храна и други потребни артикли и покрај сиромаштијата пред се како резултат на постојаните реквизиции на жито и сточарски производи од Бугарските оккупаторски власти.

Мегутоа како што е познато на 12 септември 1942 година настанатотална провала на КП и СКОЈ, вклучувајќи ги и Околинскиот комитет на КП и СКОЈ во Горна Преспа. Но и покрај тоа под многу тешки услови Одредот "Даме Груев" ја одвиваше својата борбена активност. Во тој период од посебно значење е помошта од преостанатите активисти на КП и СКОЈ односно на одделни членови од златарските партизани.

По првоалата на КП и СКОЈ, Бугарските власти со цел да го оневозможат дејствувањето и контактите на партизаните со селаните и посебно со нивните фамилии ги интернираа во Бугарија членовите од домаќинствата на Науме Веслиевски, Мите Трајчевски и Крсте Соколевски.

Во овие вонредно тешки услови посебно значајна е помошта на Одредот од КП и СКОЈ на селата Златари и Сопотско како и на селото Болно, додека на тој терен претстојуваше и ја одвиваше својата борбена активност. А по првалата на КП и СКОЈ во градот и горните села на Преспа и со реорганизацијата на партизанскиот одред "Даме Груев" по нападот на с. Сопотско, групата на Науме Веслиевски под вонредно тешки услови остава до крајот на декември 1942 година во посебно ископана земуница во Синедолско кладенче, потпирајќи се исклучиво на издржување на својата фамилија односно набратот на Науме, Панде, сестрата Трајанка, братот на Мите Трајчевски, Гоше и др. членови на семејствата како и некои неправалени членови на СКОЈ од селото. Од овој период по две години поминати во зарворите во Бугарија, со Науме се сретнав во 1944 г. во Струмица каде што тој се наоѓаше на функцијата Командант на 52 дивизија на НОВ. За Наумета, за неговите херојски подвизи, храброст, прославеност, генијал-

200
2

ност во водењето на воените операции и нивната успешност, слушнав од другарите во Струмица и с. Дукатино (Радовишко). Во ова време по одлука на ПК СКОЈ бев ставен на располагање на ОК КПМ на Струмица, бев член на Срескиот комитет на СКОЈ и Секретар на Општинскиот комитет на КПМ и СКОЈ во с. Босилово. Глигор Новаков тогаш Секретар на Околинскиот комитет ме извести дека Науме го замолил да ме извести дека се наоѓа во Струмица и сака да се сретнеме. Беше сабота, отидов во Касарната, бев пријатно изненаден воедно и возбуден кога го гледав во офицерска униформа, стасит, строг но вечно со осмев на лицето. Се договоривме вечерта да излеземе на корзо. Главната улица беше преполна со младинци, шетајќи ме обавести дека се запознал со девојка по име Цвета и дека има сериозна намера да се ожени со неа, одејќи по улицата ни се придружи Цвета.

Вечерта отседнав во Касарната заедно со Науме и ноќта помина во сеќавања и спомени за детството и животот во Златари. На функцијата што ја имав таму останав до крајот на јануари 1945 година, така да во саботите и неделите се среќававме со Науме. Последен пат во Источна Македонија се сретнавме во Штип на советувањето на раководителите на КП о мандантите на воените формации по повод побуната на мал дел од војската место на Сремски фронт да одат на Солун. Науме по женидбата со Цвета а покасно и со децата често доаѓаше во Златари. Контактираше со сите села ни а тие со внимание и почит се однесуваа кон него. Не само во родното место, во сите села што ги посетуваше како и во градот Ресен посебно во изборната кампања 1947 година беше дочекуван со огромен интерес на лугето, почит и благодарност, претставуваше жива легенда кај сите возрастна лугето, мажи, жени и деца. Како резултат на огромниот допринос во текот на НОБ, за слободата и формирањето на првата македонска држава во составот на ФНРЈ.

Пролетта 1949 година се наоѓав на должност член на Бирото на Обласниот комитет на КПМ Битола ненадејно домадојде Науме и најави дека сака да остане ноќта кај мене. Му реков дека тоа за мојата фамилија претставува чест и радост, се насмевна. Меѓутоа во разговорот и воопшто се осеќаше загриженост го немаше оној осмев и ведрина својствена од порано, најави дека изутрината сака да оди во Ресен. Кон крајот на летото бев на терен во Прилепско, ноќта имав намера да отседнам во с. _____ меѓутоа кон 22 часот дојдоа некои другари од УДБ и ми соопштија дека Министерот на внатрешни работи (Цветко Узуновски) ме бара другиот ден сабајлето да се јавам кај него. Со цицот ме префрлија до железничката станица во Прилеп. Во возот размислував и не можев да утврдам што се случува, која е причината за ова. Во активноста како член на Обласниот комитет во Битола не можев да констатирам

дека сум направил некаква грешка. Штом пристигнав во Министерството. Работникот нашалтерот знаеше и веднаш ме упати кај Министерот. Цветко Узуновски ми изгледаше прилично трогнат иако да се стремеше да создаде пријатна атмосфера, знаеш ми рече: " зошто те повикавме, Науме е слаб со здравјето и сакаме да го пратиме на одмор во некое летовалиште, тој изјави дека сака со тебе да оди, се наога кај Лазар Колишевски". Лазо ми го кажа истото што и Цветко, го замоли да се вратам до дома и да земам ново одело, меѓутоа ми рече дека ова е добро а за долен веш и друг прибор јас ќе те обезбедам ,така беше припремен куфер со сите потребни работи. Науме како што ме обавести Лилјана Чаловска спиеше а во меѓувреме дојдоа татко му и мајка му на Науме, Цвета исто така ја затекнав во домот кај Лазо.

Квечерината тргнавме кон железничката станица, Лилјана, Цвета и јас со Науме. До Куманово во симплонот не испрати Лазо. Во меѓувреме Лазо ме обавести дека на железничката станица во Белград ќе не пречека Светозар Вукмановиќ-Темпо и тој ќе одреди што понатаму на кое место ќе одиме на одмор. Во возот Науме изгледаше преморен, замислен и не се впушташе во подолг разговор ,така да ^{не} остави знаци на заболување. Меѓутоа кога пристигнавме на Белградската железничка станица, на перонот стоеше Темпо, последни слегувавме Науме, Цвета и јас. Во возот на возот Науме подзастана го извади рачниот часовник и го подаде на Цвета и рече "Ако не се вратам друго нема што да ти дадам да го чуваш за спомен". Мене почнаа да ми течат солзи. Темпо се поздрави со сите а со Науме се прегрнаа и подолго време стоеја прегрнати потоа мене ми се обрна Темпо , "Ти и Коцо можете да се вратите ако е потребно ќе ве викнеме повторно". Во возот често ми доагаше мислата што се случува со Науме, дали навистина како придржник одев на одмор со него во некое летовалиште. Кога се вративме во Скопје, се пријавив во кабинетот кај Лазо, да му ги предадам работите што ми ги дадоа. Во кабинетот се наогаше Борко Темелковски, Лилјакот, ^{Лазо} ме праша како поминавме по пат му објаснив а тој во разговорот се обрати кон Лилјакот до зборовите " го читав материјалот за Наумета, и никаде ништо посебно нема ,меѓутоа едно е нејасно кои се причините што Науме има само едно одликување -партизанска звезда а и со чинот е понизок од Васко Карангелевски а во текот на НОБ беше легенда на Македонскиот народ!"

По неполн месец по расформирањето на Обласниот комитет во Битола, се наогав на должноста Секретар на ОК КПМ Ресен. Телефонски бев повикан од Љупчо Арсов, тогаш сојузен министер да одам во Белград. Науме требаше да излезе од ВМА. Отидовме заедно со сестраму Трајанка во Белград, заа отиде во болницата а јас кај Љупчо Арсов, кој ми објасни за состојбата на Наумета.

Слегов на железничката станица, ненадејно го слушнав гласот на Науме" Ване, се свртив, тој веднаш притрча, каде одиш, одговорив за Скопје, дали би сакал да дојдеш преку Приштина, веднаш се сложив. Во Приштина отседнав два дена во неговиот стан, Науме беше на должноста Командант на дивизија. По извесно време се демобилизира и отиде во пензија, во исто време од за мене непознати причини, дојде до развод на бракот со Цвета која неверојатно многу ја сакаше. Одреден период живееше во с. Златари а покасно кај сестра му Трајанка во с. Јанковец, која како и зетот Крсте му посветија исклучително внимание се до неговата смрт. Во овој период често доагаше кај мене. Во една прилика му поставив интимно прашање дали размислува на повторен брак, ја наведна главата и рече: "Не можам да ја заборавам Цвета и не помислувам надруга жена".

Напогребот присуствуваа огромна маса народ од с. Јанковец, Златари, градот Ресен и другите села на Преспа. Така згасна еден бурен живот на храбар партизан, легендарен војсководител и стратег и виртуоз на воените вештини.

Ване Нечовски
Р е с е н

